

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C250 – WEL17**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 8 juni 2010

INHOUD

Vraag om uitleg mevrouw Mia De Vits tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de onduidelijkheid omtrent de inzetbaarheid van de politie bij personenalarmering	3
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tussentijdse rapport van de werkgroep Positionering van de eerstelijnsgezondheidszorg	5
Vraag om uitleg de heer Willy Segers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de rol van de centra voor algemeen welzijnswerk in de vrijwillige terugkeer van asielzoekers	8
Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het verzoek tot de uitbouw van een laboratoriumproject door BZN De Stobbe	10
Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de aanbevelingen van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting inzake de strijd tegen dakloosheid en armoede	15
Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de samenwerking tussen en met de provincies inzake het armoedebestrijdingsbeleid	18
Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de nieuwe opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en de sociale uitsluiting	20

■

Voorzitter: de heer Tom Dehaene

Vraag om uitleg mevrouw Mia De Vits tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de onduidelijkheid omtrent de inzetbaarheid van de politie bij personalarmering

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Voorzitter, minister, collega's, de vergrijzing is een feit, dat is niets nieuws. We stellen echter vast dat door het aantal technologische ontwikkelingen ook het aantal personalarmsystemen groeit. Dat is een positief feit, want mensen blijven zo langer zelfstandig thuis. Een van de mogelijkheden is dan inderdaad om hun een personalarmsysteem te geven. Over het algemeen staan vrienden, familie, burens en mantelzorgers daarvoor in, maar soms is het ook zo dat die groep van personen niet kan worden bereikt en dat de alarmcentrale contact opneemt met de politie. De alarmcentrale moet dus kunnen rekenen op de goodwill van de politie.

De oproepen bij de alarmcentrale worden frequenter, onder meer ook ten gevolge van de installatie en de Vlaamse betoelaging van val-, bewegings- en rookdetectoren. Men zal dus steeds meer een beroep moeten doen op de bijstand van politie en brandweer. Het probleem daar is dat er vaak een gebrek aan manschappen is en dat zij niet kunnen optreden. In dat geval stelt er zich een probleem van verantwoordelijkheid. Wie is er immers verantwoordelijk als er zich een ongeval voordoet, eventueel met een blijvend letsel of zelfs een overlijden tot gevolg? Is dat de politie, de alarmcentrale, of de Vlaamse overheid? Er zijn dus wettelijke onduidelijkheden.

De oplossing zou er mijns inziens in kunnen worden gevonden dat men een beroep zou kunnen doen op private bewakings- en beveiligingsfirma's, naast de politiediensten. Men moet daartoe dan een wettelijke regeling maken die dat uitbreidt. Men heeft mij gezegd dat daar al een interkabinettenwerkgroep rond heeft gewerkt, maar dat er tot nog toe geen resultaat is. Men zegt dat die alarmsystemen vaak niet kunnen worden gebruikt zoals ze zouden moeten worden gebruikt. Ook EuroCross heeft u daar een aantal maanden terug over aangeschreven.

Minister, wat is de stand van zaken in dit dossier? Zult u hierover contact opnemen met de toekomstige federale regering? Hoe zit het in tussentijd met de verantwoordelijkheden als er een ongeval gebeurt? Wie is dan aansprakelijk? Wie is verantwoordelijk voor de mogelijke problemen die zich met de personalarmsystemen kunnen voordoen?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, ik wil de bekommernissen, zoals geformuleerd door mevrouw De Vits, bijtreden. Ik heb in mijn eigen regio, het Antwerpse, ook kennis van een aantal gevallen waarbij niemand kon worden bereikt. Het is gelukkig afgelopen zonder blijvende lichamelijke schade, maar voor die oudere mensen is dat wel een traumatische ervaring.

Mevrouw De Vits verwees naar de bijstand van de politie. Ik ken vooral de situatie in Antwerpen goed, maar ik meen dat ik voor heel Vlaanderen kan spreken dat er een absoluut gebrek aan mankracht is. In mijn regio, een zeer uitgestrekte regio, stel ik vast dat er 's nachts, van 10 uur 's avonds tot 6 of 7 uur 's ochtends, maar twee ploegen beschikbaar zijn. Dan is het totaal onmogelijk om te vragen dat de politie die opdracht ook nog bijkomend op zich zou nemen, laat staan dat ze daar ook nog een verantwoordelijkheid in zou moeten noemen wanneer er iets verkeerd zou aflopen.

Ik ben dan ook heel benieuwd naar het antwoord dat u zult geven, minister.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega's, de door u aangehaalde problematiek werd ondertussen inderdaad op de politieke agenda geplaatst en is onderwerp van verder onderzoek in het kader van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid. De interkabinettenwerkgroep 'Interventie van de spoedgevallendiensten in geval van activering van een personenalarm' kwam het laatst bijeen op 8 april 2010. Tot nu toe werd een analyse gemaakt van het bestaande wetgevende kader betreffende het gebruik van personenalarmsystemen. Het is vervolgens de bedoeling dat er protocollen worden opgesteld betreffende de behandeling van dringende en niet-dringende oproepen. In het kader van de realisatie van geïntegreerde centra 100/112 dient vooreerst te worden onderzocht op welke manier de huidige 'non-voiceoproepen' hierin kunnen worden opgenomen. Dat is de piste die nu wordt onderzocht.

Het grootste struikelblok daarbij lijkt de exacte lokalisering van de oproeper. Het Multidisciplinaire overlegplatform Computer Aided Dispatching, ASTRID, heeft zijn voorkeur uitgedrukt voor een gsm-gebaseerd lokalisatiesysteem. Het was de conclusie van het overleg van 8 april 2010 om verder grondig onderzoek te voeren naar de technische opties.

Aangezien deze problematiek opgenomen is op de agenda van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid, zal dit dossier verder besproken worden met de bevoegde minister in de toekomstige federale regering.

In het huidige Woonzorgdecreet is het zo dat lokale en regionale dienstencentra personenalarmtoestellen respectievelijk kunnen en moeten uitlenen of een alarmcentrale beheren, al dan niet op basis van een samenwerkingsverband. Als organisatoren zijn zij dan ook verantwoordelijk voor de goede werking van de centrale. Het feit dat de Vlaamse overheid deze diensten erkent, betekent uiteraard niet dat zij daardoor ook de verantwoordelijkheid overneemt. Bovendien kunnen deze voorzieningen de alarmcentrale beheren in samenwerking met een andere partner. Men mag mijns inziens logischerwijs aannemen dat de verantwoordelijkheid voor de organisatie en de werking van de centrale, duidelijk wordt geregeld in de afgesloten overeenkomst.

Als er daadwerkelijk civiele diensten worden ingeschakeld en zij kunnen om een of andere reden niet ingaan op de oproep en de oproeper loopt een letsel op of overlijdt, dan zal steeds aan de hand van de concrete omstandigheden moeten worden nagegaan wie mogelijk aansprakelijk kan worden gesteld. Er zal dan moeten worden nagegaan of de hulpdiensten inderdaad in de onmogelijkheid waren om op te treden en of de personenalarmcentrale al het mogelijke heeft gedaan om nog andere personen of diensten te bereiken. Over wie aansprakelijkheid is, kan men zich onmogelijk bij voorbaat uitspreken.

In die zin is het niet onbelangrijk te vermelden dat degene die verzuimt hulp te verlenen aan personen in nood als de toestand van de persoon in kwestie bekend is en er geen reëel gevaar is voor zichzelf, strafbaar is volgens artikel 422bis van het strafwetboek. Wat meer specifiek de politie betreft, stelt artikel 46 van de wet op het politieambt dat de politiediensten de personen die hulp of bijstand vragen, in contact moeten brengen met gespecialiseerde diensten.

Met toepassing van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek kan degene die een fout, nalatigheid of onvoorzichtigheid heeft begaan, die in oorzakelijk verband staat met het letsel dat de persoon in nood heeft opgelopen, tot schadeloosstelling gehouden zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Minister, ik krijg geen echte antwoorden op mijn vragen. Mevrouw Dillen heeft het ook vermeld. In de gevallen dat er een beroep moet worden gedaan op de politie – en dat zal steeds meer gebeuren – is er een gebrek aan manschappen bij de politie. Er is sprake van een reglement en van de aansprakelijkheid van de politie om de zaken door te geven. Indien zij echter onvoldoende mensen hebben, dan moeten er andere oplossingen worden gevonden. Vandaar de mogelijkheid om eventueel privébewakingsfirma's bij de zaak te betrekken als er onvoldoende manschappen zijn bij de politie.

Ik krijg geen echt antwoord op de toestand. Intussen raken heel wat van die toestellen niet geïnstalleerd. Zij blijven waarschijnlijk ergens op zolder liggen, en dat is spijtig. We zitten met een onduidelijk wettelijk kader. Men weet niet goed wie de verantwoordelijkheid op zich neemt. U zegt dat er met de nieuwe federale regering opnieuw over gepraat zal worden. Ik hoop dat er spoed wordt gezet achter een duidelijk kader ter zake.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, u hebt gezegd dat er opdracht is gegeven tot bijkomend grondig onderzoek naar de technische kanten. U had het er onder meer over gebruik te maken van het gsm-systeem. Hebt u een idee van de timing ter zake? Dit is immers geen evidentie. Er kan bovendien een erg zwaar kostenplaatje vasthangen aan de implementatie van dat systeem. Wanneer worden de resultaten van dat grondig onderzoek verwacht?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het is moeilijk om die laatste vraag te beantwoorden. Er moet een nieuwe federale regering worden gevormd. Pas daarna kan het overleg op het niveau van de interministeriële conferentie worden opgestart. Op 8 april is beslist dat men verder onderzoek zou voeren. Ik kan echter niets zeggen over de timing van dat onderzoek. Veel hangt af van de gedrevenheid van de volgende federale minister van Volksgezondheid. De optie die men blijkbaar onderzoekt, is niet zozeer de doorschakeling naar de politiediensten maar veeleer de integratie van de werking van de centra 100/112. Ik kan me voorstellen dat de politie niet echt vragende partij is om dat allemaal naar hen te laten doorschakelen.

Ik heb geen bezwaar tegen het inzetten van privéfirma's. De mogelijkheid die nu voorligt, is echter de eventuele integratie in het systeem van de centra 100/112. Men probeert protocollen af te spreken om dit te regelen.

Wat de aansprakelijkheid betreft, moet de overheid niet garant staan voor een aantal zaken. Het is de organisator die zich moet engageren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tussentijdse rapport van de werkgroep Positionering van de eerstelijnsgezondheidszorg

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Voorzitter, minister, geachte leden, in de voorbije weken konden we in Artsenkrant de grote lijnen lezen van het tussentijdse rapport van de werkgroep Positionering van de eerstelijnsgezondheidszorg. Van de veeleer 'liberale' gezondheidszorg die ons land vandaag kent, wil de werkgroep blijkbaar gaan naar een gezondheidszorg waarbij van de vrije keuze van de patiënt eigenlijk niet veel meer zal overblijven. Zo zal, volgens de werkgroep, elke patiënt zich moeten inschrijven bij een vaste huisartsenpraktijk, een vaste tandarts en een vaste apotheker. Voor de ingeschreven praktijkpopulatie en de georganiseerde wachtdiensten komt er een vereenvoudigd systeem van derdebetalersregeling.

De werkgroep wil ook een strikte echelonnering, waarbij de toegang tot de specialist enkel mogelijk is na een doorverwijzing door de huisarts. De werkgroep pleit ook voor een betaling per capita, aangevuld met 'target payment', voor de huisartsenpraktijk. Daarnaast staan er ook nog wat extra subsidies op het verlanglijstje, zoals financiële steun bij de aankoop of verbouwing van een praktijkgebouw en financiering voor actieve participatie aan preventie- en gezondheids promotie. Tot slot noemt de werkgroep de 7000 extramurale specialisten een niet-adequate inzet van deskundigheid. Het artsensyndicaat heeft zich inmiddels afgezet tegen deze zienswijze. Er moet worden opgemerkt dat heel wat voorstellen die de werkgroep

formuleert, toch ook betrekking hebben op bevoegdheden van de federale overheid. Ze situeren zich meer bepaald binnen de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Minister, staat u achter de conclusies van dit tussentijdse rapport? Zal er worden overlegd met de artsensyndicaten over de uiteindelijke positie van de eerstelijnszorg? Gelet op het feit dat heel wat van de voorstellen van de werkgroep tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren, of dat die overheid alleszins over de instrumenten beschikt om die doelstellingen te realiseren, hoe denkt u dit te kunnen realiseren? Wat is uw houding ten opzichte van de extramurale specialisten, gelet op het feit dat zij toch heel vaak kwalitatief hoogstaande behandelingen bieden die veel goedkoper uitvallen dan identieke behandelingen in ziekenhuizen? Dat is vorige week nog uitvoerig in de media geweest.

Over de efficiëntie van de wijkgezondheidscentra lopen de meningen in de medische wereld sterk uiteen. Bent u bereid om, alvorens een beslissing te nemen, een kosten-batenanalyse te laten uitvoeren over die wijkgezondheidscentra, door een onafhankelijk orgaan?

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Dit is een discussie die al jaren aansleept in de gezondheidszorg. Toen ik 20 jaar geleden in de ziekte- en invaliditeitsverzekering zat, is al meermaals gesproken over echelonnering in de gezondheidszorg. Daar mag men ook niet te ver in gaan: in sommige gevallen moeten mensen rechtstreeks een specialist kunnen consulteren, zeker als het gaat over bepaalde specialisten. In andere gevallen lijkt een zekere echelonnering in ons systeem van gezondheidszorg me echter toch nodig. In die zin lijkt het rapport me erg zinvol. In bepaalde gevallen – zij het niet altijd – stappen mensen meteen naar een specialist, terwijl het gaat over ziektes die toch wel beter eerst door de huisarts kunnen worden behandeld.

Aangezien de middelen hoe dan ook veeleer beperkt zijn en verantwoord moeten worden aangewend, lijkt het me interessant naar een zekere echelonnering te gaan, ook al hebben we een systeem waarbij de patiënt vrij kan kiezen. In tegenstelling tot de vraagsteller zou ik dat echter geen liberaal systeem noemen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, ik vind het wat jammer dat we op deze manier het gesprek moeten openen over dit thema. Het is immers eerst en vooral belangrijk duidelijk te maken dat er nog geen enkele werkgroep een tussentijds rapport heeft opgesteld. Volgende week komen de laatste werkgroepen nog bijeen en de deadline voor het indienen van tussentijdse rapporten is 10 juni. Dat betekent dat het document waarop de Artsenkrant zich baseert om bepaalde zaken te melden, slechts een discussietekst binnen een werkgroep is geweest. Het betreft hier een werkdocument, dat zelfs niet eens is gevalideerd door de werkgroep in kwestie. Aangezien er nog geen tussentijds rapport bestaat met conclusies van de werkgroep Positionering, is het dan ook veel te voorbarig daar uitspraken over te doen.

Bovendien zijn de tussentijdse rapporten teksten waarover met het brede werkveld zal worden gecommuniceerd. De feedback van het werkveld zal worden verzameld via de provinciale overlegmomenten die in september worden georganiseerd door de samenwerkingsinitiatieven eerstelijnsgezondheidszorg (SEL's). Aan de hand van die terugkoppeling worden eindrapporten opgesteld, die zullen worden voorgelegd tijdens de conferentie in december. Pas dan kunnen er conclusies en beleidskeuzes worden geformuleerd.

De artsensyndicaten Algemeen Syndicaat van Geneeskundigen van België (ASGB), Vlaams Artsensyndicaat (VAS) en Syndicaat van Vlaamse Huisartsen (SVH) werden uitgenodigd om aan alle werkgroepen deel te nemen. Afhankelijk van hun aanwezigheid hebben deze diverse artsensyndicaten kunnen wegeen op de discussies en hebben ze, net als alle andere deelnemende organisaties, een input gehad. Het uiteindelijke resultaat dat de conferentie voor ogen heeft, is een breed gedragen consensusvisie op de eerstelijnsgezondheidszorg voor de

nabije toekomst. Dit gaat niet alleen de syndicale organisaties van artsen aan, aangezien alle eerstelijnsgezondheidszorgactoren betrokken partij zijn.

De diverse werkgroepen worden overkoepeld door een stuurgroep. De federale overheid maakt via de vertegenwoordiging van het RIZIV deel uit van die stuurgroep. Op deze manier worden de ontwikkelingen binnen de conferentie eerstelijnsgezondheidszorg ook opgevolgd vanuit het federale niveau, zodat er reeds wordt geanticipeerd op het noodzakelijke overleg en de samenwerking tussen het Vlaamse en het federale niveau. Daarnaast bestaan er ook interkabinettenwerkgroepen, die afstemming tussen beleidsniveaus en beleidsbevoegdheden mogelijk maken.

De doelstelling van de conferentie eerstelijnsgezondheidszorg bestaat erin de eerstelijnsgezondheidszorg te waarderen in haar maatschappelijke waarde. Uiteraard bieden specialisten kwaliteitsvolle zorg en vormen zij om die reden een erg belangrijke component van de gezondheidszorg. De doelstelling van de conferentie bestaat er dan ook niet in om de eerstelijnsgezondheidszorg te positioneren tegenover de specialistische zorg, intra- of extramuraal.

Wel moet er worden nagedacht over de link tussen de verschillende lijnen. Wat belangrijk is, is wat alle zorgaanbieders verbindt, namelijk het leveren van hoogstaande en kwaliteitsvolle zorg aan de patiënt. Vanuit die optiek heeft het geen zin om de specialistische zorg te belasten met generalistische zorgvragen. De vraag of extramurale specialistische zorg efficiënter is dan intramurale specialistische zorg, is binnen de conferentie eerstelijnsgezondheidszorg dan ook niet aan de orde. Een concreet standpunt kan pas worden ingenomen na de conferentie in december.

De wijkgezondheidscentra zijn binnen de werkgroepen die ter voorbereiding van de conferentie samenkomen, geen onderwerp op zich. Zij zijn net zoals de solopraktijken, de groepspraktijken, de multidisciplinaire praktijken enzovoorts, een organisatievorm waarbinnen eerstelijnszorg wordt aangeboden. Ik zie dan ook geen reden waarom ik uitsluitend voor de wijkgezondheidscentra een kosten-batenanalyse moet laten uitvoeren. Bovendien moeten alle vormen en structuren die eerstelijnsgezondheidszorg aanbieden, binnen de conferentie aan bod kunnen komen.

Het gaat immers over een eerstelijnsgezondheidszorgconferentie, en dus moet de volledige eerstelijnsgezondheidszorg worden belicht. Het is dan ook vanuit dit vertrekpunt dat er met betrekking tot de samenwerking en de samenwerkingsmodellen een aparte werkgroep bijeenkomt. Over hoe die samenwerking eruit moet zien en op welke wijze die kan worden gestimuleerd, bestaan verschillende visies en er zijn verschillende beleidsmogelijkheden.

Tot slot wil ik u ook nog meegeven dat over al deze informatie over de conferentie eerstelijnsgezondheidszorg open wordt gecommuniceerd en dat ze door iedereen kan worden geraadpleegd via de website www.conferentie-eerstelijnsgezondheidszorg.be.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil vooraf stellen dat u er niet zo zwaar aan moet tillen dat we hier nu een vraag over stellen. Het voordeel van het feit dat we er vroeg over van gedachten kunnen wisselen, is dat dit het misschien ook mogelijk maakt dat er een aantal belangrijke aandachtspunten mee opgenomen worden. Ik vind het positief dat we dit nu al kunnen doen.

Als we het hebben over het verantwoord besteden van de middelen – en ik refereer ook even aan wat mevrouw De Vits heeft aangekaart – meen ik dat we allen partners zijn. Ook wij pleiten daarvoor, maar ik denk dat we toch ook eens de vraag moeten durven stellen hoe efficiënt we de middelen besteden als we mensen verplichten om eerst naar de huisarts te gaan. Die huisarts doet de mensen misschien nog een tweede keer terugkomen en in sommige gevallen ook nog een derde keer, om dan de daaropvolgende keer te zeggen dat ze beter eens naar een specialist kunnen gaan. In zulke gevallen werd ook een lang traject afgelegd en

werden ook middelen besteed op een niet zo efficiënte manier. Misschien kan de patiënt direct al zelf inschatten dat hij bij bepaalde signalen beter direct naar een specialist kan gaan. We moeten dat in alle objectiviteit en ernstig bekijken. Het is niet of het ene of het andere, we moeten het beste uit de beide mogelijkheden halen, in eerste instantie in het belang van de patiënt en in tweede instantie met het oog op het verantwoord besteden van de middelen.

Minister, ik onthoud uit uw antwoord dat u nogal weigerachtig en negatief staat tegenover de vraag om een kosten-batenanalyse te laten uitvoeren van de wijkgezondheidscentra. Het is niet dat ik negatief sta tegenover de wijkgezondheidscentra, maar het is altijd nuttig om de oefening eens te maken en te bekijken of dit de goede weg is, of we ze moeten stimuleren of eerder moeten beperken tot de wijken waar ze echt nodig zijn. Het moet toch niet zo zijn dat er een centrum moet komen in elke wijk, in elke gemeente of in elke stad, al zal de nood hieraan in een stad wellicht hoger zijn. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat er overal komen, vandaar mijn vraag om wel een kosten-batenanalyse te maken en de zaak dan te bekijken in functie van wat kan en wat niet kan.

Ik onthoud ook uit uw antwoord, minister, dat we op het einde van het jaar een stand van zaken mogen verwachten en dat we nu al kunnen volgen via de site www.conferentie-eerstelijnsgezondheidszorg.be.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg de heer Willy Segers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de rol van de centra voor algemeen welzijnswerk in de vrijwillige terugkeer van asielzoekers

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Voorzitter, minister, collega's, ik stel u graag een vraag over de rol van de centra voor algemeen welzijnswerk (caw's) in het kader van de vrijwillige terugkeer van asielzoekers. De vraag past volledig in een reeds gekend systeem, namelijk een verslag dat dateert van 2007, maar waarover ik u toch, omdat we alweer 3 jaar verder zijn en er waarschijnlijk toch een aantal nieuwe ontwikkelingen zijn, een aantal vragen wil stellen.

In oktober 2006 startte het Vlaams Minderhedencentrum (VMC), binnenkort het Vlaams Expertisecentrum Migratie en Integratie (VLEMI), in opdracht van toenmalig minister van Inburgering Keulen, met een project rond vrijwillige terugkeer. Naast de sensibilisering van de betrokken eerstelijnswerkers over het aanbod inzake de vrijwillige terugkeer en de ontwikkeling van aangepaste methodieken, is nagegaan welke rol de eerstelijnsdiensten in de oriëntatie van de doelgroepen kunnen spelen. Dit project is in augustus 2007 geëindigd. Voor zover ik weet, zijn sindsdien geen gelijkaardige projecten meer van start gegaan.

Uit het samenvattend rapport 'caw's en vrijwillige terugkeer' van juni 2007 blijkt dat de meeste eerstelijnswerkers met vrijwillige terugkeer in aanraking komen. Verder is er duidelijk nood aan vlot toegankelijke informatie. De informatie is momenteel nog te verspreid en is niet gemakkelijk terug te vinden. Hierdoor kan de terugkeerbegeleiding niet kwaliteitsvol worden uitgeoefend.

Het is overigens belangrijk dat systematisch op de mogelijkheid van het vrijwillig vertrek wordt gewezen. Volgens het VMC gaan de meeste REAB-partners op een niet-wervende manier met het aanbod om. Om niet te motiverend over te komen, willen ze geen sensibiliseringsacties opzetten.

Het is in dit verband relevant dat er in België geen wettelijk vastgelegde definitie van vrijwillige terugkeer bestaat. Dit maakt de sensibilisering hieromtrent op het Vlaams bestuursniveau natuurlijk moeilijker.

Een ander knelpunt is de vrees voor misbruik van de terugkeermiddelen. Op basis hiervan hebben een aantal caw's besloten geen terugkeerpremies meer aan te vragen. Het risico bestaat dat de kandidaat-terugkeerders elders een premie zullen aanvragen. Andere caw's berusten dan weer in de mogelijkheid tot misbruik.

Minister, welke rol moeten de eerstelijnsdiensten op het vlak van de vrijwillige terugkeer volgens u spelen? Hoe evalueert u de conclusies van het rapport? Acht u een bijsturing nodig? Hoe ziet u de caw's in het vrijwilligeterugkeerbeleid functioneren?

Het rapport wijst op een mogelijk misbruik. In dit verband wordt wel eens naar verwezen naar 'het caw als reisbureau'. Bent u hiervan op de hoogte? In welke mate is er sprake van misbruik? Hoe denkt u eventuele verdere misbruiken tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, de rol van het algemeen welzijnswerk bestaat erin een specifiek onthaal te organiseren. Hierbij staan de psychosociale problematiek en het uitklaren van het toekomstperspectief in de focus.

Een van de typische activiteiten is de ondersteuning bij een terugkeer naar het land van herkomst. Uit het aangehaalde rapport blijkt dat de doelgroepen de weg naar het algemeen welzijnswerk vinden. Aangezien dit aantal sterk stijgt, heb ik voorzien in een tijdelijke uitbreiding van het laagdrempelig mobiel en ambulantly hulpaanbod voor mensen zonder wettig verblijf, asielzoekers en vluchtelingen.

Naast het concrete hulpaanbod moeten de caw's de uitgewerkte methodieken en activiteiten in de reguliere werking van de caw's integreren. Indien mogelijk, moet de samenwerking met andere diensten worden uitgebouwd.

Binnen de caw's maakt het aanbod inzake de vrijwillige terugkeer steeds een onderdeel uit van een bredere oriëntatie. De hulpverlener en de cliënt verkennen samen de verschillende toekomstmogelijkheden. De terugkeer is een van die mogelijkheden. Andere mogelijkheden zijn, bijvoorbeeld, een regularisatieaanvraag of het starten van een nieuwe asielprocedure.

De caw's gebruiken hiervoor het door het VMC uitgewerkt instrument 'bureaublad vrijwillige terugkeer'. Dit instrument vermeldt onder meer concreet de taken van de eerstelijnsdiensten bij een vrijwillige terugkeer. Ze moeten de cliënt informeren over de verschillende toekomstmogelijkheden. Ze moeten basisinformatie over het aanbod van de vrijwillige terugkeer geven. Indien nodig, moeten ze de cliënt naar de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) of naar een REAB-partner doorverwijzen. Het instrument bepaalt ook de taken die zogenaamde REAB-partners moeten uitvoeren. Er zijn vijf caw's die over een dergelijke erkenning beschikken, namelijk CAW & Jeugdzorg Middenkust, CAW Regio Brugge, CAW De Mare, CAW Regio Leuven en CAW Sonar.

Er is momenteel geen behoefte aan een bijsturing. De knelpunten in het rapport hebben voornamelijk betrekking op het gebrek aan up-to-date informatie en aan ondersteuning. Ondertussen zijn een aantal belangrijke en gemakkelijk terug te vinden instrumenten ontwikkeld. Die instrumenten, zoals het bureaublad, de REAB-website en de website van het VMC, zijn ter beschikking gesteld van de medewerkers van de eerstelijnsdiensten.

De medewerkers van de caw's kunnen voor de uitvoering van de reeds omschreven taken ondersteuning krijgen. Deze ondersteuning blijft evenwel de verantwoordelijkheid van de betrokken caw's. De caw's ontvangen immers jaarlijks een subsidie-enveloppe voor de personeels- en werkingskosten van hun centrum. Deze werkingskosten omvatten middelen voor de vorming, de training en de opleiding van de medewerkers. Elk centrum kan deze middelen zelf in functie van de aanwezige vormingsnoden besteden. Ze zijn vrij hun medewerkers een specifieke vorming over het thema van de vrijwillige terugkeer te laten volgen.

Zoals ik reeds heb aangegeven, zijn sinds het onderzoek diverse ondersteuningsinstrumenten uitgewerkt. De caw's maken hier gebruik van. Ik heb tot op heden geen signaal ontvangen dat

op misbruik met betrekking tot dit specifiek thema wijst. Ik acht het bijgevolg niet nodig de werking van de eerstelijnsdiensten op basis van de conclusie van dit rapport bij te sturen.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Dit ligt in de lijn van een vraag om uitleg die een van mijn voorgangers hier al in 2008 heeft gesteld. Het was voornamelijk mijn bedoeling vast te stellen dat de nieuwe taak die de caw's in 2006 is toevertrouwd ondertussen goed loopt. Indien ik de minister goed heb begrepen, zijn de eerste kleine mankementen weggewerkt.

De volledige asielzoekersproblematiek valt niet onder de bevoegdheid van de minister. We moeten daarvoor ook bij de federale regering terecht. Ik wilde hier eerst nog een bijkomende vraag over stellen. Die vraag is terecht en bewust weerhouden. Ze kan hier immers niet worden beantwoord. Ik vroeg me vooral af of de eerste tekortkomingen zijn opgevangen.

Het initiatief betreffende de vrijwillige terugkeer vormt een belangrijk element van het Vlaams inburgeringsbeleid. We moeten de mensen op een degelijke en juiste wijze informeren en begeleiden. We willen dit in de toekomst verder opvolgen en onderzoeken. Ik dank de minister in elk geval voor zijn uiteenzetting.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brussel tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het verzoek tot de uitbouw van een laboratoriumproject door BZN De Stobbe

De voorzitter: Mevrouw Brussel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brussel: Voorzitter, minister, collega's, in de pers hebben we de open brief kunnen lezen van de Bond Zonder Naam De Stobbe. Mensen maken zich inderdaad terecht zorgen over het toenemend geweld in de samenleving. In 2008 waren in Antwerpen 5.000 meldingen van huiselijk geweld, 1.000 meer dan in 2007. Het effect van geweld in de eerste levensjaren is wetenschappelijk bewezen en heeft invloed op de ontwikkeling van de hersenen en de persoonlijkheid. Uit het onderzoek van professor Bruce Perry blijkt dat zwaar mishandelde kinderen tot een derde minder herseninhoud hebben dan kinderen die in een veilige omgeving opgroeien.

De Stobbe, een centrum voor integrale gezinszorg (CIG), vangt al 20 jaar moeders en kinderen op die wegvlugten van huiselijk geweld. Na al die jaren stellen ze vast dat het systeem van hulpverlening blijft falen. Kinderen blijven desondanks deel uitmaken van een keten die kinderen schaadt, in plaats van hen de veiligheid te bieden waar ze recht op hebben. Schrijnende verhalen zijn schering en inslag. Het is onverantwoord dat jarenlang bij een gezin minstens 28 instellingen en diensten werden betrokken, die wellicht wel professioneel werk leverden, maar uiteindelijk bleef het geweld duren.

Jeugdzorg worstelt met een groot pijnpunt. Men kan pas naar de jeugdrechter als alle kansen uitgeput zijn om het gezin op vrijwillige basis het roer te laten omgooien, hoewel vluggere, gedwongen hulpverlening in veel omstandigheden noodzakelijk is om het kind te beschermen. Dit stelt ook De Stobbe. Als een instantie op deskundige wijze signalen van mishandeling onderzoekt, moet volgens De Stobbe die instantie de rechter direct kunnen inschakelen. Bij gebrek aan een rechtstreekse toegang gaat er soms veel energie en tijd verloren, zonder een meerwaarde voor het gezin. Integendeel: de schade wordt alleen maar groter.

Een viertal jaar geleden heeft uw voorgangster en partijgenote, toenmalig minister Inge Vervotte, De Stobbe de toestemming gegeven een gezinsdiagnostiek te ontwikkelen. Deze

aanpak heeft uiteraard zijn gevolgen voor de werking van De Stobbe: sindsdien wordt er met kortere verblijven gewerkt. Er wordt gekozen voor de ‘korteketenaanpak’. Gezinnen worden nu voor een kortere duur residentieel opgevangen. In die periode wordt een accurate evaluatie van het gezin met de hulp van kinder- en jeugdpsychiaters gemaakt en ook een plan opgesteld om uit die spiraal te geraken. De jeugdrechter wordt ingeschakeld om over dit plan te waken.

De werking van BZN De Stobbe is gestoeld op ondernemerschap, creatieve inzet en verantwoordelijkheid. De Stobbe heeft gezocht naar de ontwikkeling van een model om anders met gezinsgeweld om te gaan. Dat concept kreeg eind vorig jaar de steun van de stad Antwerpen. In de pers hebben we vernomen dat De Stobbe aan de minister heeft gevraagd om de voorwaarden te creëren voor de proefondervindelijke uitbouw van een volledige ketting. Ze vragen om een creatieve ruimte te mogen creëren waarin ze met de relevante actoren kunnen werken en leren.

Hun opdracht overstijgt weliswaar de bevoegdheid welzijn. Veiligheid vereist een samenwerking tussen politie, justitie, welzijn, gezondheidszorg, enzovoort. Om die creatieve ruimte, die we kunnen opvatten als een proeftuin, te kunnen ontwikkelen, moet De Stobbe uiteraard loskomen van de bestaande reglementering. Met hun ‘korteketenaanpak’ komen zij nu reeds in de problemen om aan de voorwaarden van subsidiëring als centrum voor integrale gezinszorg te voldoen. Ze botsen op de subsidieparameters: wegens de nieuwe aanpak met verblijfsperioden van kortere duur en een groter verloop wordt de opgelegde bezettingsgraad van 80 percent niet meer gehaald.

Het beleid moet in een veranderende samenleving oog hebben voor de nodige zoekprocessen en creatieve oplossingen aanbieden voor jarenlang aanslepende schrijnende toestanden. De Stobbe biedt dergelijke creatieve oplossing. Het zou een uitdaging voor het beleid moeten zijn om inderdaad eens out of the box te denken en te handelen, in plaats van vast te houden aan de bestaande hulpverleningsketen die geen oplossing biedt voor de tragische toestanden.

Minister, bent u bereid om voor De Stobbe gedurende een periode van 4 jaar af te wijken van de erkenningsregels voor een CIG en de vzw de mogelijkheid te bieden een creatieve ruimte te creëren waarin men kan werken met andere relevante actoren, weliswaar onder de voorwaarde dat het project na 4 jaar op een wetenschappelijke manier wordt geëvalueerd?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, recentelijk, op 11 mei 2010, kreeg ik een aangetekende brief van het CIG BZN De Stobbe, waarin het centrum vraagt om zich gedurende 10 jaar te mogen loskoppelen van de bestaande reglementering van de CIG's teneinde met de relevante actoren op de vloer “een korte keten veiligheidsplan voor kinderen, slachtoffer van huiselijk geweld” te kunnen uitbouwen.

Het CIG De Stobbe vraagt dus om niet langer als een CIG erkend te worden, maar te worden losgekoppeld van de huidige reglementering, maar wel met het behoud van de huidige overheidsfinanciering. Die bedraagt ruim anderhalf miljoen euro: 1.522.146 euro in 2009. Ook krijgt De Stobbe al 2 jaar lang 50.000 euro extra voor het project gezinsbehandeling. Daarbovenop wou CIG De Stobbe minimaal nog ongeveer 140.000 euro om het labo optimaal te kunnen laten functioneren: het centrum vraagt bijkomend 3 voltijdsequivalenten, werkingsmiddelen en een budget voor vorming.

In de brief staat ook deze passage: “Indien we op vrijdag 21 mei 2010 geen formele toestemming hebben om te mogen doen wat we in eer en geweten menen te moeten doen in functie van de opdracht waarvoor de burger ons betaalt, dan gaan we over op een ultieme actie die wat ons betreft kan worden aangehouden tot en met de vorming van een nieuwe regering. Onze dossiers liggen klaar.”

Mevrouw Brusseel, aangezien uw vraag geheel op hun brief gebaseerd is, zal ik ook mijn antwoord citeren.

“Geachte mevrouwen,

Geachte heer,

Ik nam met de nodige aandacht uw aangetekend schrijven van 11 mei door. Eens te meer lees ik hierin uw grote frustratie over een Vlaams beleid dat uw centrum niet de ruimte geeft om in een laboratoriumsituatie een eigen werkwijze in de aanpak van intrafamiliaal geweld te kunnen uitbouwen. De wijze waarop deze frustratie geuit wordt, betreur ik. Wat mij betreft, staat dit haaks op een goede communicatie tussen beleid en werkveld. In wat volgt, beperk ik me echter tot de inhoudelijke vragen in uw brief.

De vraag die u stelt, is om De Stobbe gedurende de volgende 10 jaar de huidige overheidsfinanciering te laten behouden en hierbij minimaal nog zo'n 140.000 euro aan toe te voegen om het labo optimaal te kunnen laten functioneren. De Stobbe wil op die manier een korte keten veiligheidsplan voor kinderen, slachtoffer van huiselijk geweld, uitbouwen. Het centrum wil dan ook op deze eigen werkwijze geëvalueerd worden. Uw centrum vraagt hiermee dus om niet langer als CIG erkend te worden, maar losgekoppeld te worden uit de huidige reglementering.

Het mag duidelijk zijn dat dit een zeer ingrijpende vraagstelling is. Los van de wenselijkheid om hier al dan niet op in te gaan, stel ik de juridische onmogelijkheid hiervan vast. CIG De Stobbe haalt zijn financiering uit een erkenning als een CIG. Hiertoe heeft de overheid in haar regelgeving bepaald onder welke voorwaarden en voor welke opdrachten zij CIG's wenst te erkennen. Een CIG kan, conform de regelgeving, wel een aanvraag doen voor een bepaald project. Artikel 16bis van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1997 staat de minister toe om binnen de beschikbare kredieten projectsubsidies te verlenen. Het is echter duidelijk dat men met dergelijke projectwerking niet datgene bedoelt wat hier voorligt: gedurende een periode van 10 jaar een afwijking van de geldende erkenningsnormen voor de CIG's. Een minister kan niet – en zeker niet algemeen – afwijken van normen die bij een besluit van de Vlaamse Regering zijn vastgelegd.

De gestelde vraag is ook niet nieuw. Zoals u terecht aanhaalt, is deze vraag reeds eerder gesteld, en is steeds duidelijk gemaakt dat we niet voor dergelijke labosituatie opteren. Wel is er de mogelijkheid geboden om de werking intern te heroriënteren. Bijkomend is er gedurende 2 jaar een extra financiering geweest om verder te werken aan het aspect van de gezinsbehandeling. Een overeenkomst die alleen met uw centrum werd afgesloten en waarvoor nu de vraag voor verlenging voorligt.

Daarnaast komt de vraag op een moment dat mijn kabinet in overleg met de CIG's en de Administratie Welzijn en Samenleving overlegt over een nieuwe regelgeving voor deze diensten, een decreet dat de opdrachten en doelstelling van een CIG vastlegt. Ik verneem dat uw centrum hier ook aan meegewerkt heeft. Deze vraag voor loskoppeling vind ik dan ook verwonderlijk.

Het element dat me echter het meest verwondert omtrent de gestelde vraag, is de verhouding tussen de intenties van De Stobbe en de realisaties. Ik verneem van mijn administratie dat CIG De Stobbe in 2007 en 2008 niet de vereiste bezettingsgraad van 80 percent realiseerde. Ik begrijp dat men hierbij 2007 niet in beschouwing neemt. Immers, door de keuze voor de nieuwe werking was de bezettingsgraad inderdaad lager, wat zowel door uw centrum als door mijn administratie erkend werd. Echter, in 2008 wordt geen verbetering vastgesteld: de bezettingsgraad is dan 57 percent. Dit lage cijfer wordt in 2009 spijtig genoeg bevestigd met een bezettingsgraad van 59 percent. Hierbij houden we nog geen rekening met de bijkomende capaciteit voor tienermoeders (twee plaatsen) die in 2009 niet benut werd. Ik meen dat het duidelijk is dat zich hier een ernstig probleem stelt.

Tegelijk met deze lage bezetting blijkt dat bepaalde kwetsbare groepen niet worden opgenomen in het CIG (mensen met een psychiatrische en/of afhankelijkheidsproblematiek, anderstaligen, zwangere meisjes of vrouwen). De resultaten van de projecten met bijkomende

subsiëring voor De Stobbe die in 2007 en 2008 werden goedgekeurd, geven niet direct aan op welke manier in de toekomst een beter bereik van de doelgroep zal worden gerealiseerd.

Ten slotte signaleert men me ook dat de samenwerking met andere partners in de jeugdhulp een aandachtspunt blijft. Het lijkt mij belangrijk dat uw praktijkervaringen in de netwerken kunnen worden gedeeld. Het geeft u ook de mogelijkheid om uw werking beter en ruimer bekend te maken. Tegelijk liggen daar ook kansen om met andere diensten die werken rond het thema ‘intrafamiliaal geweld’ concrete samenwerkingsverbanden aan te gaan. Ik denk hierbij vooral aan de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg.

Deze vaststellingen zijn niet van die aard om uw centrum nu als piloot naar voren te schuiven. Het subsidiërende kader van een CIG is duidelijk, ook wat dit met zich meebrengt aan opdrachten. Zolang De Stobbe als werking erkend is als CIG, verwacht ik dat aan deze opdrachten voldaan wordt.

Het mag ten slotte ook duidelijk zijn dat er momenteel geen budgettaire ruimte is om tot extra financiering over te gaan. Ook in 2011 zal ik proberen om zo min als mogelijk aan de financiering van de diensten te raken.

In de geuite frustratie erken ik echter ook een gedrevenheid om naar vernieuwing te zoeken met als focus de veiligheid van de kinderen. Het spijt me te moeten vaststellen dat het kader waarbinnen De Stobbe zich als CIG bevindt volgens jullie niet kan worden gebruikt om deze doelstellingen te realiseren. Ik hoop dat uw engagement, dat ik wel degelijk apprecieer, zich in eerste instantie kan richten op het optimaal benutten van de huidige capaciteit.

Vriendelijke groeten.”

Ik meen dat het duidelijk is dat zich hier een ernstig probleem voordoet. We kunnen ons dan ook vragen stellen over de oorzaken van deze lage bezettingsgraad in CIG BZN De Stobbe. Is het aanbod onvoldoende gekend bij de relevante actoren? Is het CIG onvoldoende toegankelijk voor cliënten? Haken cliënten af in de diagnostische fase omdat het gevraagde engagement te groot is? Is het beschikbare aanbod niet aangepast aan de vragen en noden van gezinnen? Zijn de opnamecriteria te streng geformuleerd? Enzovoort.

We stellen ook vast dat er geen wachtlijst meer is in CIG BZN De Stobbe, terwijl de andere CIG's hoge bezettingscijfers voorleggen en noodgedwongen moeten werken met soms lange wachtlijsten, ook voor tienerouders. Alle voorzieningen in de jeugdhulp halen hun bezettingcijfer ruimschoots, ook bijvoorbeeld de onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra (OOOC's) die ook met korte opnames en veel wisselingen van cliënteel zitten.

Om te besluiten wil ik even ingaan op het pijnpunt in de jeugdzorg dat u aanhaalt, enerzijds het feit dat alle kansen in de vrijwillige hulp uitgeput moeten zijn, en anderzijds de nood aan snellere gedwongen hulpverlening om kinderen te beschermen. Als algemeen uitgangspunt krijgt hulpverlening met instemming en medewerking van het betrokken gezin voorrang op eventuele gerechtelijke interventies. Ik kan u bijtreden, mevrouw Brussee, dat in bepaalde situaties waar de integriteit van kinderen ernstig bedreigd wordt, men snel moet kunnen handelen. In die zin zal ik binnenkort het mandaat van de vertrouwenscentra voor kindermishandeling versterken. Ik heb bovendien een protocol afgesloten met de minister van Justitie dat nu wordt uitgerold over heel Vlaanderen. Daarin wordt de juiste samenwerking tussen de diensten, de politie, de actoren van justitie en de hulpverlening specifiek in de sector van de kindermishandeling voor heel Vlaanderen georganiseerd en gestroomlijnd.

Tegelijk werk ik in het kader van de integrale jeugdhulp aan een kortere keten voor de overgang van vrijwillige naar gedwongen hulpverlening. Gemandateerde voorzieningen, met rechtstreekse toegang tot het parket, zullen hierbij de huidige werking van comités voor bijzondere jeugdzorg en bemiddelingscommissies als noodzakelijke procedurele stappen vervangen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik wil nog eens benadrukken dat het een heel delicaat en belangrijk dossier is.

Ik deel uw mening dat er bij BZN De Stobbe een frustratie leeft. Ik heb gesproken met mevrouw Dejonckheere, en ik heb begrepen wat zij de afgelopen jaren allemaal heeft gezien en meegemaakt. Wie een beetje mens is, raakt daardoor gefrustreerd. Ten einde raad was ze in haar schrijven van 11 mei een beetje hard voor de overheid. Men zou echter van minder hard worden als men vaststelt dat de overheid kinderen, jongeren en ouders die slachtoffer zijn van geweld, vaak laat verdwalen in een bureaucratisch labyrint. De overheid moet erop toezien dat hulpbehoevenden snel hulp krijgen. In de media kwamen de voorbije jaren schrijnende gevallen aan het licht van kinderen die uiteindelijk overleden zijn na jarenlange verwaarlozing en mishandeling. Als wij zoveel instellingen en diensten hebben, vraag ik me af hoe het komt dat een kind uiteindelijk moet overlijden aan mishandeling. Dat gebeurt al te vaak. En dat is ook de grote zorg van BZN De Stobbe.

Ik zal dit dossier verder onderzoeken en uw opmerkingen grondig nakijken. Ik heb mijn vragen bij die vereiste bezettingsgraad. Als men ziet dat in een stad als Antwerpen het huiselijk geweld drastisch toeneemt, dan denk ik dat er iets moet gebeuren. Er moet meer samenwerking zijn tussen de instanties om bepaalde opvangcentra bekend te maken bij de mensen. Blijkbaar weten veel te weinig mensen dat er opvang mogelijk is. Ik denk dat daar ook een rol is weggelegd voor u.

Ik ben blij dat u het mandaat van de vertrouwenscentra voor kindermishandeling zult versterken. Welke concrete maatregelen zult u daartoe nemen? Hebt u daarvoor al een tijdspad ontwikkeld?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Er is een protocol tussen de Vlaamse overheid en Justitie over de specifieke problematiek van kindermishandeling. Dat is een vrij uitvoerig document met alle mogelijk afspraken en verwijzingen. Dat wordt nu uitgerold over heel Vlaanderen.

De versterking van die centra vergt een hele procedure. We moeten onder meer langs bij de Inspectie van Financiën om de nodige stappen te zetten.

In het kader van de intersectorale toegangspoort en de jeugdzorg moeten nieuwe duidelijke afspraken worden gemaakt.

Ik wil nog even terugkomen op de concrete vraag. Ik zal geen afbreuk doen aan het engagement. Dat heb ik ook in die brief geschreven. Anderzijds is het zo dat niet alleen De Stobbe wordt geconfronteerd met schrijnende situaties, daar verontwaardigd op reageert en het beste van zichzelf geeft. Wij doen dat met heel velen in Vlaanderen. Vaak worden we daarbij geconfronteerd met te weinig middelen en mogelijkheden. Dat is echt niet het monopolie van de ene of de andere.

Wij vinden het allemaal verschrikkelijk dat sommige zaken gebeuren. De overheid probeert inspanningen te doen om daar meer middelen voor uit te trekken. Een bezettingscijfer van 57 percent, terwijl geen enkele andere Vlaamse voorziening dat bezettingscijfer haalt, in een stad waar zich een enorme problematiek stelt, doet vragen rijzen over samenwerking en netvorming. En daarbij wordt het jaar van de reorganisatie dan nog weggelaten. En dan wordt aan de minister gevraagd om op enkele dagen tijd toe te zeggen dat er gedurende 10 jaar tijd met de middelen kan worden gewerkt, zonder enige reglementering. Zo niet, zal duidelijk worden wat er gebeurt vlak voor de verkiezingen. Dat is niet de manier waarop het overleg moet worden georganiseerd.

Mevrouw Ann Brusseel: U hebt het dan over de brief die De Stobbe naar u heeft geschreven. Ik heb die niet geschreven. Als politici krijgen we allemaal wel eens een opmerking die een beetje hard aankomt. Dat is omdat we hebben gekozen om in het stoeltje

van de verantwoordelijke, de beleidsmaker te gaan zitten. En dan krijgt men effectief zulke opmerkingen van mensen die al jaren in die sector werken. Ik weet ook dat iedereen het beste van zichzelf geeft in die sector. Ik ga daar ook van uit. Ik stel echter vast dat er een bureaucratisch kluwen is of dat er kafkaïaanse toestanden blijven bestaan. Er zijn heel veel diensten die er niet allemaal in slagen om even goed samen te werken. Ik zal met De Stobbe nagaan hoe de samenwerking met de andere instanties in Antwerpen is verlopen.

Minister, u moet een onderscheid maken tussen mijn vraag en de brief. Ik heb het gehad over 4 jaar, niet over 10 jaar. Ik ben ervan overtuigd dat men eens rond de tafel zal moeten zitten met een aantal instanties, om wat creatiever na te denken over opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld. Daar is het me om te doen, niet om een politiek oorlogje of het brengen van artikels in de krant, die u dan al dan niet verontrusten. Ik sta wel achter de vraag van De Stobbe dat met een open blik een creatieve benadering zou worden gezocht om de keten te verkorten en de hulp aan hulpbehoevenden te versnellen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de aanbevelingen van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting inzake de strijd tegen dakloosheid en armoede

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, geachte leden, minister, enkele weken geleden gaf u, in antwoord op een vraag om uitleg die ik in deze commissie heb gesteld, te kennen dat u de ontwerp tekst voor de actualisering van het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid nog verder wilt wijzigen, alvorens het nieuwe samenwerkingsakkoord door het parlement kan worden aangenomen. U gaf in uw antwoord al een eerste mogelijke verbetering aan, namelijk “dat het tweejaarlijkse verslag van het steunpunt bijzondere aandacht moet schenken aan beleidsthema’s waar verschillende overheden voor bevoegd zijn, dit met de bedoeling dat de inspanningen van de verschillende overheden inzake armoedebestrijding beter op elkaar worden afgestemd”.

Uiteraard kan ik dat steunen. We hoeven ook niet te wachten op de wijziging van het samenwerkingsakkoord. Er kunnen al een aantal belangrijke initiatieven worden genomen. In het meest recente tweejaarlijkse verslag van het steunpunt, voor 2008-2009, wordt immers al uitgebreid tegemoetgekomen aan uw bekommernis. Eind maart publiceerde het steunpunt een tweede deel van het verslag, dat integraal is gewijd aan de strijd tegen dakloosheid.

Dit is bij uitstek een beleidsthema waarvoor diverse overheden bevoegd zijn. Ook het federale niveau is uiteraard bevoegd. Ik heb mijn huiswerk ter zake gemaakt. Hoewel de federale regering in deze materie een belangrijke rol vervult bij de ondersteuning van maatschappelijke integratie, behoort de opvang van daklozen en de preventie van dakloosheid tot de bevoegdheden van de gemeenschappen. Daarnaast vereist een doortastende aanpak van de problematiek een vlotte afstemming en samenwerking tussen vele diverse beleidsdomeinen, zoals Justitie, Binnenlandse Zaken, Welzijn enzovoort.

Dat het belang van een sterk beleid met betrekking tot de aanpak en preventie van dakloosheid wordt erkend, blijkt uit het feit dat de diverse regeringen in dit land van de strijd tegen dakloosheid een van de topprioriteiten hebben gemaakt voor het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie. U hebt eerder al verwezen naar de diverse conferenties en rondetafels die in het najaar over dit onderwerp zullen worden georganiseerd. Het verslag van het

steunpunt heeft alvast een aanzet gegeven tot een beter beleid, in de vorm van een uitgebreide reeks aanbevelingen.

Minister, kunt u de speerpunten van uw beleid als coördinerend minister van Armoedebestrijding met betrekking tot de preventie en aanpak van dakloosheid toelichten? Zult u de aanbevelingen die in het verslag van het steunpunt werden geformuleerd en waarvoor Vlaanderen bevoegd is, volgen, en op welke manier? Hebt u al overleg gehad of plant u overleg met collega's-ministers van de Vlaamse Regering over de problematiek van de dakloosheid? Over welke specifieke punten gaat het dan? Hebt u uw collega's-ministers van de Vlaamse Regering gewezen op het verslag en de acties die zij kunnen nemen met betrekking tot de strijd tegen dakloosheid? Hebt u al overleg gehad of plant u toekomstig overleg met collega-ministers van de federale regering over de problematiek van de dakloosheid? Zo ja, over welke specifieke punten? Op welke vlakken hoopt u prioritair een betere afstemming van het beleid qua dakloosheid te realiseren of een betere samenwerking te kunnen bewerkstelligen tussen de diverse beleidsniveaus? Ziet u ter zake een rol weggelegd voor het provinciale en lokale beleidsniveau? Zo ja, welke rol?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, mevrouw Franssen, zoals u zelf aangeeft, is de preventie en aanpak van thuisloosheid inderdaad een van de prioriteiten in het kader van het Europees Jaar van de strijd tegen armoede en het Belgische voorzitterschap. Het is mijn taak als coördinerend minister de bevoegde ministers hun verantwoordelijkheid te laten nemen en hen waar mogelijk te ondersteunen en te stimuleren. In het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, waaraan momenteel de laatste hand wordt gelegd, is de preventie en de aanpak van thuisloosheid een van de aandachtspunten.

De volgende doelstellingen zullen alleszins in dit actieplan worden opgenomen. Er wordt een totaalstrategie voor de aanpak van thuisloosheid in Vlaanderen uitgewerkt. Het aanbod van woonbegeleiding en -ondersteuning wordt verruimd. Er wordt opvang en begeleiding gerealiseerd voor mensen zonder papieren. Er worden samenwerkingsafspraken gemaakt met de woon-, gezondheids- en welzijnsactoren en de lokale besturen. De uitvoering daarvan zal gebeuren in onderlinge afstemming tussen de minister bevoegd voor Welzijn en de minister bevoegd voor Wonen, elk voor de eigen bevoegdheden.

Het Vlaams Actieplan behelst ook de acties die de Vlaamse overheid zal nemen ter bestrijding van die armoede op diverse domeinen. Bij het opstellen van die acties werd aan onder meer het steunpunt gevraagd aanvullingen en opmerkingen te bezorgen, waarvoor zij onder meer putten uit hun tweejaarlijkse verslagen. Op die manier krijgen de aanbevelingen ook een plaats in het actieplan. De opvolging van deze acties gebeurt dan ook via de uitvoering en de voortgangsrapportage die we zullen organiseren met betrekking tot het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

Tijdens de eerste bijeenkomst van het coördinatiecomité armoedebestrijding werden de leden van de Vlaamse Regering erop gewezen dat thuisloosheid een van de prioritaire thema's is, ook van het Europees Jaar. Zoals ik al heb gezegd, vind ik het zeker mijn taak om daar voort aan te werken met mijn collega's. Zelf plan ik momenteel geen verder overleg over specifieke thema's, aangezien op dit vlak de bevoegde ministers ook al bezig zijn met acties.

Ik zal ze even kort overlopen. Vanuit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werden reeds enkele pilootprojecten opgestart rond dak- en thuisloosheid. Het betreft projecten in het kader van het algemeen welzijnswerk. De centra voor algemeen welzijnswerk (caw's) organiseren nu reeds de thuislozenzorg in Vlaanderen met verschillende vormen van begeleiding en opvang. De volgende projecten werden hieromtrent opgestart.

Omdat er in Vlaanderen weinig zicht is op de grootte van de problematiek van dak- en thuisloosheid en op de mate waarin het bestaande aanbod daarop kan of zou moeten inspelen, werd een onderzoek gestart onder leiding van het departement Welzijn, Volksgezondheid en

Gezin. Dit onderzoek werd uitbesteed aan LUCAS, een onderzoeksinstituting verbonden aan de Katholieke Universiteit Leuven. Dit onderzoek beoogt het integrale aanbod van thuislozenzorg in Vlaanderen op een geïntegreerde manier in beeld te brengen en daarvoor ook een monitoringsysteem te ontwikkelen zodat we dit continu kunnen opvolgen.

Het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk maakte werk van de aanbevelingen uit het basiswerk 'Zonder (t)huis' uit 2006. De rol van het steunpunt bestaat uit het ondersteunen van de caw's bij de toepassing van de aanbevelingen van dit onderzoeksrapport. Aanvankelijk werd hiervoor een projectsubsidie gegeven voor de periode september 2006 tot en met augustus 2008. Vanaf 2009 werd dit opgenomen in het reguliere aanbod.

De doelstellingen van dit project zijn, ten eerste, zicht krijgen op de mate waarin en de wijze waarop aandacht wordt besteed aan de herankering van thuislozen, ten tweede, een verbetering van de toegankelijkheid en de kwaliteit van de hulpverlening aan meervoudig gekwetsten en thuislozen en ten derde, het verhogen van de participatie van cliënten om de hulpverlening kwalitatief te verbeteren.

Ook in het kader van het algemeen welzijnswerk loopt er momenteel, dat is tot en met 31 augustus 2011, een project in samenwerking met P.L.A.N. vzw. Het aanbod van P.L.A.N. vzw bestaat uit onder andere persoonlijke toekomstplanning waarbij personen met een handicap en hun omgeving ondersteund worden in het uitwerken, maar ook bij het toepassen van persoonlijke toekomstplanning in hun eigen leven. Daarnaast doet deze vzw ook aan vorming en kennisoverdracht. Deze knowhow wordt nu ingezet voor een andere doelgroep, namelijk de dak- en thuislozen, in het pilootproject 'Herstel en heropbouw van sociale netwerken van thuislozen'.

In december 2009 maakte de Vlaamse Regering, op initiatief van minister Vandeurzen, geld vrij voor de specifieke doelgroep mensen zonder wettig verblijf. Ook deze doelgroep vormt immers een risicogroep om uiteindelijk te verdwijnen in de thuisloosheid. De federale wetgeving beperkt zich immers tot het recht op dringende medische hulp waardoor deze doelgroep uitgesloten blijft van elke vorm van laagdrempelige hulpverlening en psychologische begeleiding. De caw's richten zich tot de meest kwetsbare mensen. Mensen zonder wettig verblijf maken hier zeker deel van uit. De rol van het algemeen welzijnswerk bestaat er onder meer in om mensen zonder wettig verblijf toe te leiden naar een zinvol en menswaardig toekomstperspectief van regularisatie van de verblijfsituatie in Vlaanderen of van een begeleide terugkeer naar het thuisland.

Ten slotte loopt er voor dezelfde doelgroep ook een project uitgevoerd door CAW Mozaïek en CAW Archipel. Beide caw's zijn gevestigd in Brussel. Zij bieden begeleiding aan grotere dakloze gezinnen. Voor gezinnen is de huidige opvangstructuur immers niet altijd even geschikt. Naar aanleiding van de acute noodsituatie tijdens de winter, wordt sinds 13 januari 2010 een leegstaand gebouw in de Kreupelenstraat ter beschikking gesteld voor de opvang van drie tot vijf dakloze gezinnen met jonge kinderen. Concreet zijn daar nu 20 à 30 dakloze vluchtelingen gehuisvest.

Zoals in het Samenwerkingsakkoord van 5 mei 1998 tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid wordt vermeld, zal ik dit bezorgen aan mijn collega-ministers. Ik zal dit punt agenderen op een vergadering van het coördinatiecomité armoedebestrijding.

Er is ter zake nog geen overleg geweest met collega-ministers van de federale regering.

Op het lokale vlak heeft minister Vandeurzen reeds enkele gesprekken opgestart met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk om te komen tot een actieplan rond dak- en thuisloosheid. Het is echter nog te vroeg om hier al conclusies uit te trekken. Zoals vermeld in mijn antwoord op uw eerste vraag, is het de bedoeling om samenwerkingsafspraken te maken met de woon-, gezondheids- en welzijnsactoren en de lokale besturen.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Minister, ik dank u voor dit ruime antwoord. We moeten inderdaad de beschikbare instrumenten daadwerkelijk benutten. Ik ben blij dat u verwijst naar een monitoring om dit heel strikt op te volgen. Ik kijk alvast uit naar de initiatieven inzake dakloosheid die zijn opgenomen in het nieuwe Vlaamse Actieplan. Ik hoop dat we in deze legislatuur naast een crisisbeleid ook aan een sterk preventief beleid zullen werken. In dat opzicht stemt het me positief dat de aandacht uitgaat naar het verzekeren van een zorgcontinuüm en naar een hechtere samenwerking tussen Wonen en Welzijn, met u als coördinerend minister. Het is een sterk signaal inzake de aanpak van de dakloosheid.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de samenwerking tussen en met de provincies inzake het armoedebestrijdingsbeleid

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, minister, collega, de strijd tegen armoede is een zaak van iedereen. Het is niet enkel de slagzin van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, 2010, maar tevens ook een standpunt dat opgenomen werd in het Vlaams regeerakkoord ‘Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden’. Ik citeer: “Vlaanderen werkt zijn armoedebestrijdingsbeleid uit, in nauwe samenwerking met het federale niveau (onder meer via de interministeriële conferentie sociale integratie), de provincies en het lokaal beleid (onder meer via sociale beleidsplannen)”.

Naast het lokale, Vlaamse, federale en Europese beleidsniveau wordt er immers ook op het niveau van de provincies werk gemaakt van armoedebestrijding. Elke Vlaamse provincie – en ik ben zelf nog provincieraadslid geweest en ik heb toen deze thematiek grondig opgevolgd –, voert een eigen provinciaal beleid, waarbij de nota ‘Naar een provinciaal armoedebeleid’ van de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) het uitgangspunt vormt. De provincies sensibiliseren de bevolking, verrichten onderzoek en verzamelen gegevens die dienen ter ondersteuning van het armoedebeleid van de lokale besturen. Daarnaast kunnen de provincies sinds enkele jaren ook ondersteuning bieden aan het beleid op bovenlokaal niveau.

Het voeren van een provinciaal armoedebeleid kan uiteraard niet los worden gezien van het beleid dat op andere beleidsniveaus wordt gevoerd. Een goede afstemming op, onder meer, het Vlaams beleid is dan ook absoluut noodzakelijk.

Een aantal stappen om deze afstemming te bevorderen, zijn reeds gezet. In een intentieverklaring die dateert van het einde van de vorige legislatuur, meer bepaald van eind 2007, hebben de Vlaamse provincies aangegeven met betrekking tot een aantal belangrijke punten een samenwerkingsakkoord met de Vlaamse Regering te willen afsluiten. Ik som deze punten even op. De groepswerking met kansarmen binnen het provinciaal impulsbeleid moet worden ondersteund. De samenwerkingsverbanden met de samenlevingsopbouw moet worden ondersteund. Dit moet de netwerkvorming bevorderen van verenigingen en organisaties die op bovenlokaal op het vlak van de armoede werken. De ervaringskennis van de kansarmen moet in de beleidsdialog, de eerstelijnsdiensten en de vormingen worden ingebracht.

In het antwoord op een vraag om uitleg die ik destijds aan bevoegde minister heb gesteld, staat dat de finalisering van dit akkoord tot na de herziening van het decreet betreffende de armoedebestrijding is uitgesteld. Dit decreet is ondertussen, meer bepaald eind vorige legislatuur, gewijzigd. We zijn ondertussen al bijna een jaar verder. Ik zou hierover dan ook een aantal vragen willen stellen.

Minister, hebt u sinds uw aanstelling al overleg met de Vlaamse provincies over het armoedebestrijdingsbeleid gevoerd? Kunt u toelichten welke onderwerpen tijdens dit overleg aan bod zijn gekomen en tot welke resultaten dit overleg heeft geleid? Hebben de Vlaamse overheid en de Vlaamse provincies ondertussen een samenwerkingsakkoord gesloten? Zo ja, kunt u de inhoud van dit akkoord toelichten? Zo neen, kunt u meedelen waarom dit nog niet is gebeurd en binnen welke termijn u dit samenwerkingsakkoord hoopt te finaliseren? Voorziet u, naast het samenwerkingsakkoord en het periodiek overleg, nog in bijkomende initiatieven om het armoedebestrijdingsbeleid van de Vlaamse provincies en van de Vlaamse overheid beter op elkaar af te stemmen? Zo ja, om welke initiatieven gaat het?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, ik heb met de individuele Vlaamse provincies nog geen overleg over de armoedebestrijding gevoerd. Ik heb de VVP wel betrokken bij de totstandkoming van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding dat begin volgende maand aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd. Het is evident dat ik voor de uitvoering van dit actieplan en in het licht van een integraal armoedebestrijdingsbeleid binnen hun bevoegdheden met de provincies zal samenwerken.

Zoals in het Vlaams regeerakkoord staat vermeld, dringt een hergroepering van de provinciale bevoegdheden zich op. Dit moet op een breed gedragen partnerschap met de lokale en de provinciale besturen worden gebaseerd. De Vlaamse Regering zal voor elke beleidssector nakijken hoe we de huidige versnippering van bevoegdheden over verschillende bestuurslagen kunnen aanpassen. We willen tot meer homogene pakketten en tot sleuteltaken per bestuurslaag komen. Op die manier zal een sluitende lijst van provinciale bevoegdheden met een grondgebonden karakter tot stand komen. De provincies fungeren hierbij tevens als regisserend en afstemmend intermediair niveau. Ik wacht deze oefening af vooraleer ik gesprekken over een mogelijk samenwerkingsakkoord wil starten.

Ik heb uiteraard geen monopolie op de contacten tussen de provincies en de Vlaamse overheid. Er bestaat op verschillende domeinen overleg tussen de provincies en de andere leden van de Vlaamse Regering. Verschillende ministers hebben met de provincies convenants afgesloten over deelaspecten van het beleid, zoals het lokaal sociaal beleid, het regionaal welzijnsoverleg of het vrijwilligerswerk.

Wat de deelaspecten betreft die relevant voor de armoedebestrijding kunnen zijn, zal ik steeds mijn collega's stimuleren om tijdens elk overleg met de provincies en tijdens de uitvoering of vernieuwing van elk covenant expliciet aandacht te besteden aan de situatie van mensen in armoede.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Ik dank de minister voor het antwoord. Ik blijf natuurlijk een beetje op mijn honger. Zeker als het om armoedebestrijding gaat, wil ik om verschillende redenen op het gaspedaal staan. We weten dat armoedebestrijding een zaak van iedereen is. Iedereen is het hierover eens. De geesten geraken hierover stilaan gemasseerd.

We hebben het hier al verschillende malen over het goede belang van samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen en beleidsniveaus gehad. Het samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de regionale beleidsniveaus is in dit verband heel belangrijk. Ik heb dit al tijdens eerdere vergaderingen gezegd. We moeten hier zeker werk van maken. Indien we tijdens het Belgisch voorzitterschap met betrekking tot de armoedebestrijding het goede voorbeeld willen geven, moeten we hier sterk op inzetten en moeten we hier in versneld tempo werk van maken.

Het lokale beleid moet als een onderdeel van de discussie over de interne staatshervorming worden beschouwd. Ik vind evenwel dat de armoedebestrijding een taak van elk beleidsniveau moet blijven. Dit moet een lokale, provinciale, Vlaamse, federale, Europese en

internationale taak blijven. Om die reden zitten we niet echt op dezelfde golflengte. We moeten versneld werk maken van de samenwerkingsakkoorden met de federale overheid en met de provincies. Indien we de armoedeproblematiek en de armoedecijfers daadwerkelijk willen terugdringen, moeten we hier echt vorm aan geven.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik denk niet dat we op een verschillende golflengte zitten. Ieder beleidsniveau moet hieraan werken. Op dat vlak deel ik de mening van mevrouw Franssen. Ik zal haar vraag hier niet mee te wachten in overweging nemen. Ik wil wel geen andere ministers voor de voeten lopen, terwijl ze aan de bestuurlijke hervorming werken. Ik zal dit in elk geval in overweging nemen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de nieuwe opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en de sociale uitsluiting

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, deze belangrijke thematiek is omgekeerd evenredig met het aantal aanwezigen in deze zaal. Deze vraag om uitleg begint met een vrij lange technische inleiding. Ik heb die inleiding nodig om tot mijn vraagstelling te komen.

Sinds 1999 worden in Vlaanderen mensen tot ervaringsdeskundige in de armoede en de sociale uitsluiting opgeleid. Mensen die generatiearmoede of een langdurige armoede hebben ervaren, worden begeleid en opgeleid om een brug- en tolkfunctie tussen het beleid en de mensen in armoede te vervullen. Op deze manier garanderen de opgeleide ervaringsdeskundigen dat het perspectief van mensen in armoede tijdens de uitstippeling van het armoedebestrijdingsbeleid aanwezig is.

Momenteel wordt dit initiatief binnen de EU als een good practice inzake de armoedebestrijding gepromoot. Dit is een verdienste van Vlaanderen. Vlaanderen speelt een voortrekkersrol in Europa. Voor de opleiding wordt gebruikgemaakt van een wetenschappelijke methodiek, zowel voor de aanpak als wat betreft de doelstellingen. Bij de aanpak wordt er zowel aandacht besteed aan het verleden van de cursisten, aan de omgang met de littekens die armoede heeft veroorzaakt als aan de toekomst, door het ontwikkelen van vaardigheden die nodig zijn om als tolk en brugfiguur te wijzen op de ‘missing link’ tussen mensen in armoede en het beleid en ook om deze kloof zichtbaar te maken. Het gaat dan om de zogenaamde ‘binnenkant van de armoede’. De SERV maakte inmiddels voor de opleiding een aangepast beroepscompetentieprofiel op.

Sinds 2004 loopt ook op het federale beleidsniveau een pilootproject over de tewerkstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen. Dat ook op het federale niveau de meerwaarde van opgeleide ervaringsdeskundigen wordt erkend, is op zichzelf een goede zaak, ware het niet dat grote verschillen in visie aanleiding geven tot een aantal problemen.

De POD Maatschappelijke Integratie (POD MI), die het federale project coördineert, houdt er een andere visie op na wat betreft de functie die opgeleide ervaringsdeskundigen op de plaats van tewerkstelling dienen te vervullen. De POD MI pleit voor bijkomende aandacht voor administratieve en communicatieve vaardigheden in de opleiding. De achtergrond van de cursisten en de contacten met de doelgroep van mensen in armoede krijgen minder aandacht. Dat is zowat de federale visie. Dit komt evenwel neer op een miskenning van de voorgeschiedenis van de cursisten en de kern van de methodiek die aan de grondslag ligt van

de opleiding en het doel dat met de tewerkstelling van de opgeleide ervaringsdeskundigen wordt beoogd.

De evaluatie van het pilootproject door onderzoekers van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) toont aan dat deze methodiek onvoldoende wordt toegepast in het armoedebestrijdingsbeleid van de federale overheidsadministraties: “Een derde knelpunt heeft betrekking op de tot nog toe gebrekkige inbedding van de methodiek in het armoedebestrijdingsbeleid van de federale overheidsadministraties. Ervaringsdeskundigen dreigen mogelijk pionnen te worden in plaats van pioniers indien ze niet kunnen werken in een structureel verankerd kader van armoedebestrijding. Dit betekent dat beleidsverantwoordelijken in alle betrokken administraties armoedebestrijding en in het bijzonder de dialoog met mensen in armoede als werkwijze uitdrukkelijk dienen te onderschrijven.” Dat staat op bladzijde 70.

Ook het beroepscompetentieprofiel van de SERV spreekt met betrekking tot de taken en functie van opgeleide ervaringsdeskundigen van twee belangrijke ‘sporen’. Enerzijds gaat de ervaringsdeskundige in dialoog met collega’s, de organisatie en het beleid om het inzicht in de ‘missing link’ te verhogen. Anderzijds zal de ervaringsdeskundige participeren aan de activiteiten van de organisatie ter bestrijding van de armoede, maar dit steeds vanuit zijn specifieke invalshoek, gefocust op het recht en de gelijkwaardigheid van de kansarme. Dat staat op bladzijde 9.

Desondanks is de POD MI, die tot op heden voor zijn pilootproject een beroep deed op cursisten uit de regionale opleidingen, de mening toegedaan dat de huidige opleidingen niet voldoende zijn afgestemd op het profiel van de mensen die men wil tewerkstellen als opgeleide ervaringsdeskundigen in de federale overheidsdiensten. Er is dus een verschil in visie. De POD MI heeft daarom stappen ondernomen om – naast de bestaande Vlaamse opleiding van vzw De Link – op eigen initiatief een nieuwe Vlaamse opleiding te laten opstarten die beter voldoet aan zijn verwachtingen. De POD MI zou daarvoor samenwerken met de ministers Lieten en Smet.

Hoewel ik me moeilijk kan voorstellen dat de minister zou meewerken aan een project dat ingaat tegen de basismethodiek en de basisdoelstellingen van de opgeleide ervaringsdeskundigen, ben ik enigszins verontrust door de signalen die ik hieromtrent opvang. Ik zou daarom graag opheldering krijgen.

Minister, ik wil u de volgende vragen voorleggen. Een: kunt u toelichten of en op welke manier er wordt samengewerkt met de POD MI om een nieuwe opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting aan te bieden? Indien er sprake is van onderlinge samenwerking, kunt u dan een stand van zaken van dit project geven? Twee: kunt u meedelen waarom u meewerkt aan dit project, hoewel het HIVA en vzw De Link fundamentele bezwaren hebben geuit tegen de visie van de POD MI omdat zo afstand wordt gedaan van de basismethodiek en de basisdoelstellingen voor het inschakelen van opgeleide ervaringsdeskundigen?

Drie: zult u er samen met de minister van Onderwijs op toezien dat alle Vlaamse opleidingen tot ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting zijn gebaseerd op het beroepscompetentieprofiel van de SERV? Indien niet, waarom neemt u afstand van dit profiel? Vier: zult u erop toezien dat tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie, in het kader van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting en bij het promoten van het initiatief van de opgeleide ervaringsdeskundige als ‘good practice’ inzake armoedebestrijding, voldoende aandacht zal uitgaan naar de methodiek en de doelstellingen die aan de basis liggen van dit idee? Op welke manier zult u daarop toezien?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, collega’s, ik kan u meteen geruststellen: noch minister Smet, noch ikzelf werken samen met de POD MI om een zogenaamde nieuwe opleiding tot

ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting aan te bieden. Hetzelfde geldt overigens voor minister Vandeurzen, die bevoegd is voor de erkenning en subsidiëring van de organisaties die verantwoordelijk zijn voor de coördinatie van of de toeleiding naar de opleiding en tewerkstelling van ervaringsdeskundigen. In de praktijk is enkel vzw De Link erkend als dergelijke organisatie.

De alternatieve opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting die wordt overwogen, is een zuiver federaal initiatief. Er is geen samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap. Ik zal wel het initiatief nemen om te overleggen met de POD MI en vzw De Link. Ik zal aan de federale overheid mijn bezorgdheid uiten over een parallelle opleiding in Vlaanderen die niet zou voldoen aan het beroepscompetentieprofiel van de SERV. Dit beroepscompetentieprofiel is immers – zoals u zelf al aangeeft – onlosmakelijk verbonden met de visie, de basismethodiek en de basisdoelstellingen die aan de oorsprong liggen van de opgeleide ervaringsdeskundigen. Dit zorgt precies voor de specifieke meerwaarde van de werkwijze in Vlaanderen, wat ons zelfs tot voortrekkers in Europa maakt. Dit is overigens een van de projecten die ik in dit Europese jaar bij mijn Europese collega's zal toelichten, want we willen de kennis en ervaring die zijn opgebouwd, met hen delen.

Het project is goed onderbouwd en is tot stand gekomen met de betrokkenheid van veel stakeholders. Ik sta volledig achter die principes. Deze visie en principes hebben ook een decretale basis. Het Armoededecreet van 21 maart 2003 bepaalt duidelijk dat de Vlaamse Regering organisaties voor coördinatie en leiding naar de opleiding van opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting kan erkennen en subsidiëren.

In het decreet wordt een opgeleide ervaringsdeskundige als volgt omschreven: “Een persoon die armoede en sociale uitsluiting gedurende lange tijd heeft ervaren, die ervaring heeft verwerkt en verruimd en via een opleiding houdingen, vaardigheden en methoden aangereikt heeft gekregen om de verruimde armoede-ervaring deskundig aan te wenden in een of meer sectoren die met mensen in armoede te maken hebben.” Deze definitie schenkt bijzondere aandacht aan de achtergrond van de cursisten en de taken zoals ze opgenomen zijn in het beroepscompetentieprofiel.

Ook in het uitvoeringsbesluit van 15 mei 2009 komen deze aspecten aan bod. In artikel 40 worden de nadere regels inzake de organisaties voor de coördinatie van of de leiding naar de opleiding en tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting vastgelegd. Tot de taken van deze organisaties behoren onder meer: de opleiding tot opgeleide ervaringsdeskundigen coördineren, zoals beschreven in het beroepscompetentieprofiel van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de methodiek en de visie op ervaringsdeskundigheid verder bekendmaken.

Mensen die dergelijke alternatieve opleiding zouden voltooien, kunnen zich trouwens geen opgeleide ervaringsdeskundige in de armoede noemen, zoals gedefinieerd in het decreet en het uitvoeringsbesluit, wat negatieve gevolgen heeft voor hun tewerkstellingskansen in Vlaanderen.

Kortom, er bestaat geen enkele intentie om van de huidige visie, methodiek en principes af te wijken, wat niet betekent dat die niet permanent geëvalueerd en geoptimaliseerd kunnen worden, onder andere door de vzw De Link.

Ik bevestig dat ik niet meewerk aan het project. Ik zal er zeker op toezien, samen met de ministers van Onderwijs en van Welzijn, die in deze ook bevoegd zijn. Zoals ik in mijn antwoord op de eerste vraag vermeld heb, zijn de visie, de methodiek en de link met het beroepscompetentieprofiel van de SERV decretaal vastgelegd. Het is een belangrijke leidraad.

Voor de modulaire structuur van het secundair volwassenenonderwijs voor het studiegebied bijzondere educatieve noden staat in het besluit dat het opleidingsprofiel ten laatste

geëvalueerd wordt tijdens het schooljaar 2011-2012. Deze evaluatie omvat geen integrale evaluatie van de opleiding zelf, enkel van het opleidingsprofiel.

De achterliggende visie, de methodiek en de doelstellingen die aan de basis liggen van die opleiding en de tewerkstelling zijn ook van groot belang bij de promotie van ons model in het kader van het Europees Jaar.

Vzw De Link zorgt enerzijds zelf voor de promotie van dit concept via het Europese project The Missing Link, dat tot doel heeft te onderzoeken hoe de inschakeling van ervaringsdeskundigen sociale inclusie kan verhogen. Vzw De Link is coördinator van dit project met zeven Europese partners. Anderzijds zal op elk moment dat het thema opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting vanuit Vlaanderen als goede praktijk naar voren wordt geschoven, steeds verwezen worden naar de huidige visie en werkwijze in Vlaanderen, die onlosmakelijk verbonden is met het beroepscompetentieprofiel dat is opgemaakt door de SERV.

Mevrouw Cindy Franssen: Minister, bedankt voor deze verheldering. U steunt onze pioniersrol in het kader van de opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede ten volle, ook in het licht van het Europees voorzitterschap. Ik ben blij dat het initiatief zal worden genomen om dat federaal af te stemmen op elkaar. Ik zal daartoe ook mijn steentje bijdragen als gemeenschapssenator. We moeten vermijden dat er op federaal vlak stappen genomen zouden worden die het goede concept ondermijnen, door bijvoorbeeld de methodiek uit te hollen, de doelstellingen te laten verwateren of de doelstellingen op een onbezonnen manier te herformuleren. Ik ben blij dat dit is uitgeklaard.

Minister Ingrid Lieten: We zullen dat samen bewaken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■